

národní
úložiště
šedé
literatury

Zhodnocení prvního roku fungování Evropské komise

Nováková, Tereza
2016

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-202343>

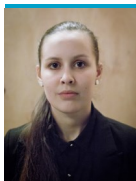
Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 03.07.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

Zhodnocení prvního roku fungování Evropské komise

Tereza Nováková

Juniorní analytička think-tanku Evropské hodnoty

Think-tank Evropské hodnoty je nevládní instituce, která prosazuje zvyšování politické kultury v České republice i na evropské úrovni.

- V červenci 2014 představil předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker deset politických priorit nové Komise zaměřených na různé oblasti politiky
- V průběhu prvního roku fungování provedla Komise konkrétní kroky k naplnění svých priorit, z velké části prostřednictvím akčních plánů a strategií
- Největšího pokroku dosáhla Komise v souvislosti s vytvořením energetické unie a unie kapitálových trhů
- Pozitivně byla hodnocena také reforma struktury Komise a portfolií
- Naopak nejhůře byl hodnocen pokrok v dosažení dohody TTIP a v sociální oblasti a zdraví
- Nevládní organizace se zaměřením na ekologii poukazují na nedostatek pokroku v oblasti ochrany životního prostředí a klimatu

Dne 1. listopadu 2015 uplynul rok od zvolení nové Evropské komise (EK) v čele s předsedou Jean-Claude Junckerem. Na začátku svého mandátu předseda zdůraznil, že se bude jednat o „nový start pro Evropu“. Svůj program tak postavil na deseti politických prioritách, jež zároveň představují hlavní výzvy, jimž čelí unijní ekonomika a společnost. Po roce fungování současné EK se nabízí prostor pro zhodnocení jejího působení a zároveň pro představení jednotlivých kroků, které Komise podnikla za účelem naplnění svých priorit a cílů. Nejprve budou proto uvedeny jednotlivé aktivity EK zahrnující strategické programy, akční plány a konkrétní legislativní návrhy. Následně bude zhodnoceno naplňování stanovených priorit, které bude převážně vycházet z textů věnujícím se dané problematice.

1. Nová Komise, nový start pro Evropu

Dne 15. července 2014 ve svém [projevu](#) před plénem Evropského parlamentu s názvem „Nový start pro Evropu“ předal Juncker nejen členům EP, ale také občanům EU své poselství pro nadcházející léta. Předseda zdůraznil potřebu obnovit důvěru občanů Unie a nutnost soustředit politiku na hlavní problémy, jimž čelí unijní ekonomika a společnost. Rovněž vyzval k posílení demokratické legitimacy EU. Konkrétní otázky, na které by se Unie měla zaměřit, shrnul předseda do desíti [priorit](#) všeobecně zaměřených na různé oblasti politiky. Juncker zároveň zdůraznil potřebu dodržování principu subsidiarity. „*Přeji si EU, která je větší a ambicióznější ve významných záležitostech, a naopak menší a skromnější u témat méně významných,*“ uvádí ve svém programu nový předseda EK.

Prvním „úkolem“ Komise bude **posílit konkurenceschopnost EU a podporovat investice** v zájmu **tvorby nových pracovních míst**. Za tímto účelem předseda oznámil představení investičního balíčku během prvních tří měsíců jeho mandátu, který počítá s uvolněním částky přes 300 miliard eur sloužících k nastartování větších soukromých investic a k podpoře hospodářského růstu (1). Další ambicí Komise je vytvoření **jednotného digitálního trhu**, jehož vznik pomůže dle Junckera generovat až 250 mld. eur během nadcházejících pěti let. Aby však

mohlo dojít k jeho vzniku, budou muset být odstraněny rozdíly vnitrostátní regulace v oblasti telekomunikací, autorského práva a ochrany údajů (2).

Třetím cílem je vybudování **energetické unie** a vytvoření **progresivní politiky v oblasti klimatu**. Unie tak bude usilovat o posílení energetické bezpečnosti EU a o zajištění diverzifikace energetických zdrojů (3). Dalším cílem EK je vytvořit **lepší a spravedlivější vnitřní trh a posílit průmyslovou základnu**. EU by dle Junckera měla být schopna využít potenciálu vnitřního trhu ve všech směrech, zejména v souvislosti s volným pohybem pracovníků a kapitálových trhů. Odvětví průmyslu by do roku 2020 mělo vytvářet alespoň 20% HDP (4). V následujících pěti letech bude EK usilovat o **dobudování hospodářské a měnové unie** (HMU) s cílem zachovat stabilitu společné měny a posílit konvergenci hospodářské a fiskální politiky, jakož i politiky trhu práce (5).

Co se týká vnějších vztahů, bude Komise v rámci pětiletého období usilovat o přijetí **přiměřené a vyvážené dohody o volném obchodu s USA** (6). Evropská unie by měla skrze provádění své jednotné zahraniční politiky získat silnější postavení na mezinárodním poli a působit jako **vlivný celosvětový aktér** (7). Další prioritou je dle Junckera zajištění **spravedlnosti**, ochrany a rovnoprávnosti při dodržování **základních práv a zásad právního států**, což vyžaduje jednotné kroky EU založené na společných hodnotách. Rovněž aktuální bezpečnostní hrozby zahrnující terorismus, organizovaný zločin či kyberkriminalitu vyžadují koordinovaný postup všech členských států. Výměna informací a posílení policejní a justiční spolupráce představují nezbytný krok k zajištění bezpečnosti EU (8).

Komise bude během pětiletého mandátu usilovat o vytvoření **společné azylové a migrační politiky**. Vytvořen by měl být společný azylový systém a měla by probíhat intenzivní spolupráce v oblasti nelegální migrace. Za účelem zabezpečení vnějších hranic by měla být posílena a reformována agentura FRONTEX (9). Poslední ambicí EK je posílení **demokratického charakteru EU**. Komise bude dbát na politický dialog mezi unijními institucemi (tzv. trialog^[1]) a také na interakci s národními parlamenty. Pokud jde o kontakt se zúčastněnými stranami a lobbisty, prosazuje EK zajištění větší transparentnosti (10).

[1] Spolupráce Evropské komise, Evropského parlamentu a Rady EU

2. Pokrok nebo stagnace? Konkrétní kroky EK v politických oblastech

I. Pracovní místa, růst, investice

Co se týká první priority, související s posílením konkurenceschopnosti, [představila](#) Komise za necelý měsíc od nástupu do úřadu [Investiční plán pro Evropu](#), který počítá s vytvořením investičního fondu EU, jehož cílem je v následujících třech letech mobilizovat minimálně 315 mld. eur investic k nastartování unijní ekonomiky. Komise dále pracovala na návrzích právních předpisů a již v lednu 2015 [představila](#) návrh nařízení o zřízení **Evropského fondu pro strategické investice** (EFSI). Toto nařízení vstoupilo v [platnost](#) v červenci 2015 a stanovuje činnost EFSI od září 2015. V říjnu EP [schválil](#) členy řídicí rady EFSI a finalizoval tak řídicí strukturu nově vzniklého fondu. Dle údajů ze [září](#) EFSI uzavřel již více než 20 dohod se zprostředkovateli v Evropě, spuštěno bylo rovněž centrum pro investiční poradenství.

EFSI je vytvořen v rámci Evropské investiční banky (EIB) a na základě dohody mezi EIB a Komisí. Díky zřízení fondu bude EIB schopná investovat do projektů s vyšším rizikovým profilem než obvykle. Dle očekávání by financování nových projektů s podporou záruky EU měly přilákat soukromé investice. Z fondu budou podpořeny životaschopné projekty v celé řadě oblastí^[2], jejichž investory budou jak soukromé firmy, tak veřejné instituce. Do konce roku 2017 by se dle odhadů mělo do reálné evropské ekonomiky [dostat](#) zhruba 315 mld. eur.^[3]

Co se týká úsilí EK o snížení nezaměstnanosti, [navrhla](#) Komise v únoru 2015, aby byla z prostředků Iniciativy na podporu zaměstnanosti mladých lidí již letos uvolněna částka ve výši 1 mld. eur. Členské státy by tak měly obdržet vyšší částku k podpoře zaměstnanosti.

II. Jednotný digitální trh

Za účelem dosažení pokroku v oblasti vytvoření jednotného digitálního trhu, zveřejnila Komise v květnu 2015 [Strategii pro jednotný digitální trh v Evropě](#). Strategie představuje plán na jeho postupné vytvoření zahrnující 16 cílených opatření, která mají být předložena do konce příštího roku. Je tvořena třemi pilíři - poskytnutí lepšího přístupu spotřebitelů a podniků k digitálnímu zboží a službám v celé Evropě, vytvoření vhodných podmínek pro rozvoj digitálních sítí a služeb a maximalizace růstového potenciálu digitální ekonomiky.

Další krok k vytvoření jednotného digitálního trhu představuje [dialog EK, EP a Rady](#) o harmonizaci pravidel pro ochranu údajů, jež odstartoval v červnu 2015. Konečné dohody by mělo být dosaženo do konce roku 2015. Dne 24. září EK také [odstartovala](#) veřejnou debatu s otevřenou konzultací o geoblokování^[4] a dalších geografických omezení uplatňovaných v EU na nákup zboží, služeb a přístupu k informacím. Jejím účelem je získat názory na různá omezení, s nimiž se

[2] Zejména se bude [jednat](#) o projekty z oblasti výzkumu a inovací, obnovitelných zdrojů energie, širokopásmového připojení a zdravotní péče.

[3] EIB s podporou EFSI poskytne předkladatelům projektu úvěr zhruba v objemu 50% celkové investice, zbytek bude financován z vlastních zdrojů, jinými investory, případně za podpory dalších evropských programů.

[4] Blokování obsahu na základě zeměpisné polohy.

uživatelé, spotřebitelé a podniky v EU setkávají. Získané informace Komise využije při přípravě legislativních návrhů týkajících se geoblokování. K pokroku v dané oblasti přispěje rovněž zrušení roamingu v rámci EU od června 2017, který schválil EP koncem října 2015.

III. Energetická unie a oblast klimatu

V souvislosti s úsilím o vytvoření energetické unie představila Komise v únoru 2015 **Rámcovou strategii** k vytvoření odolné energetické unie s pomocí progresivní politiky v oblasti změny klimatu, založené na pěti dimenzích stanovujících cíle k jejímu dosažení. Dokument obsahuje **harmonogram** nezbytných kroků, jenž musí Komise podniknout, včetně plánu na revizi/přijetí konkrétních legislativních předloh v letech 2015 – 2016. Dle místopředsedy EK Maroše Šefkoviče se **jedná** o nejambicióznější projekt od vzniku Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO). Sadu návrhů konkrétních opatření pro vybudování energetické unie představila EK již v červenci v rámci tzv. „letního“ energetického **balíčku**. V září pak EK předložila nový **strategický plán pro energetické technologie**. Komise během roku podnikla také řadu **aktivit** k propojení infrastruktury elektrické energie.^[5]

IV. Vnitřní trh

V prvním roce svého mandátu pracovala Komise na posílení vnitřního trhu v oblasti zdanění, financí, zboží a služeb. K zajištění funkčního chodu vnitřního trhu je dle EK zapotřebí fungující daňová politika. Z tohoto důvodu Komise v březnu předložila **soubor daňových opatření** ke zvýšení transparentnosti, následně byl v červnu zveřejněn **akční plán pro spravedlivé a účinné zdaňování**. Dalším z kroků bylo navázání úzké spolupráce EK s členskými státy na přijetí opatření ke stanovení daně z finančních transakcí. Ačkoliv se tato spolupráce rozvíjela již za Barrosovy Komise, nyní došlo v tomto směru k zásadnímu pokroku. Pierre Moscovici, komisař pro hospodářské a měnové záležitosti, **oznámil** po zasedání ministrů financí eurozóny (září 2015), že politická dohoda o dani z finančních transakcí je na dosah ruky.

Za účelem lepšího fungování vnitřního trhu usiluje EK o vytvoření unie kapitálových trhů, představující zásadní krok k zajištění finanční stability. V tomto směru EK koncem září zveřejnila **akční plán** na její vytvoření, společně s prvním souborem iniciativ. Plánu předcházela konzultace o opatřeních nutných k uvolnění investic v EU, která byla **odstartována** v únoru 2015. K prohloubení a účinnému fungování vnitřního trhu musí dle Komise dojít k odstranění překážek bránících volnému pohybu. Za tímto účelem vypracovala Komise **strategii** vnitřního trhu s názvem „**Zlepšení jednotného trhu: Více příležitosti pro lidi a podniky**“.

V. Hospodářská a měnová unie

Významnou aktivitu v oblasti hospodářské a měnové unie představuje **Zpráva pěti předsedů**, navrhující konkrétní opatření prováděná ve dvou fázích, jež mají naplnit vizi o dosažení hlubší, spravedlivější a navzájem spolu související hospodářské, finanční, fiskální a politické

^[5] Dohoda o posílení propojení na Pyrenejském poloostrově (březen), podpora Itálie a Maltý v instalaci kabelu za účelem ukončení izolace maltské sítě (duben), aktualizace plánu na propojení pobaltského trhu s elektrickou energií, projektování sítě se zeměmi střední a jihovýchodní Evropy (únor).

unie. Zpráva byla vypracována J. C. Junckerem v úzké spolupráci s předsedou eurosummitu, předsedou Euroskupiny, prezidentem Evropské centrální banky a předsedou Evropského parlamentu. Cílem by mělo být nejen dobudování HMU a zajištění prosperity a stability, ale rovněž vytvoření takového konstruktů, jenž bude schopný efektivně reagovat na krize hospodářské otřesy. Proces vytváření hlubší a spravedlivější HMU bude probíhat ve dvou fázích.

Dne 1. července 2015 začala 1. fáze, neboli „prohlubování“ HMU, která by dle zprávy měla probíhat do 30. července 2017, kdy ji vystřídá 2. fáze, neboli „dokončení HMU“, v níž budou zahájena dalekosáhlá opatření. Poté následuje tzv. závěrečná fáze, tedy fáze po úplné realizaci veškerých kroků, která by měla být naplněna nejpozději do roku 2025. V říjnu [přišla](#) EK s první sérií konkrétních kroků věnujícím se zahájení provádění 1. fáze a přípravám na 2. fázi. Přijatý balíček se podle Pierre Moscovici týká znovunastartování hospodářské a sociální konvergence v měnové unii.

Mezi další [aktivitu](#), jimiž EK přispěla k naplnění pátého cíle, patří její klíčová úloha při jednáních o finanční stabilitě v Řecku a přijatý plán zaměstnanosti a růstu pro Řecko. V červenci 2015 EK také zřídila Útvar na podporu strukturálních reforem, jehož úkolem bude zajistit technickou podporu při přípravě a efektivním provádění reforem v oblasti správy ekonomických záležitostí.

VI. Volný obchod mezi EU a USA

Ambicí EK bylo přinést větší transparentnost do vyjednávání mezi EU a USA, jenž probíhá od roku 2013, a dosažení přiměřené a vyvážené dohody o volném obchodu. Od svého zahájení provázelo jednání [úsilí](#) EP o jeho větší zapojení do vyjednávacího procesu a rovněž kritika z nedostatečné transparentnosti. Krátce po nástupu do úřadu proto předseda EK představil [Sdělení Komisi o transparentnosti při jednáních o TTIP](#), v němž se zavazuje ke zveřejňování informací o jednáních a širšímu přístupu k dokumentům. Od 1. prosince 2014 bude také EK po každém kole jednání [zveřejňovat](#) projednávaná témata a data, místa a jména organizací a osob, jež se jednání účastnily.

Prostřednictvím Sdělení se EK zavázala k následujícím krokům: zveřejnit více textů EU k jednání, které již Komise sdílí s členskými státy a Parlamentem (1); zpřístupnit texty o TTIP všem členům EP, a nikoli jen několika vybraným, a to rozšířením možnosti využívat „čítárnu“ i pro ty členy EP, kteří přístup k dokumentům „EU restricted“ dosud nemají (2); klasifikovat méně dokumentů o TTIP k jednání jako „EU restricted“, čímž se zvýší jejich přístupnost pro členy EP mimo čítárnu (3) a pravidelně zveřejňovat a aktualizovat veřejný seznam dokumentů o TTIP sdílených s Evropským parlamentem a Radou (4).

V září 2015 Komise schválila [návrh](#) na zřízení nového **systemu soudního řešení sporů pro TTIP**, který by měl nahradit stávající, méně transparentní mechanismus urovnávání sporů mezi investorem a státem (ISDS). Návrh vycházející z připomínek EP, členských států, národních parlamentů a zainteresovaných subjektů vznesených během veřejné konzultace počítá s vytvořením permanentního investičního dvoustupňového systému. Strategie s názvem „**Obchod pro všechny: Cesta k zodpovědnější obchodní a investiční politice**“,

publikována Komisí v říjnu 2015, má přispět k efektivnímu fungování vnější politiky EU. Všechna jednání v souvislosti s TTIP by dle dokumentu měla probíhat v těsné spolupráci s EP, jakož i s vládami členských států a se zástupci občanské společnosti a veřejnosti.

VII. Spravedlnost, bezpečnost a základní práva

Významným krokem v této oblasti byla publikace **Evropského programu pro bezpečnost**, ve kterém Komise představuje strategii pro řešení bezpečnostních hrozeb v EU pro nadcházející pětileté období. Program zároveň nahrazuje předchozí strategii pro vnitřní bezpečnost na období 2010 – 2014. Pilíř programu tvoří následující tři priority: terorismus a zahraniční bojovníci, organizovaná trestná činnost a kyberkriminalita, jež představují hlavní bezpečnostní výzvy, k jejichž řešení je za potřebí koordinovaná činnost EU. Nové cíle by tak měly zajistit jistotu Evropanů v ochraně jejich bezpečnosti a svobody, ať už se pohybují kdekoliv, a to při plném dodržování hodnot EU včetně právního státu a základních práv.

Dokument rovněž stanoví pět klíčových zásad k maximalizaci přínosů stávajících opatření. Mezi ně patří plné dodržování základních práv, větší transparentnost a demokratická kontrola, lepší provádění právních nástrojů EU, větší soudržnost mezi jednotlivými agenturami a propojení vnitřních a vnějších aspektů bezpečnosti. Činnost EU se musí zaměřit na plné provedení již platných pravidel^[6] a přijetí předložených návrhů, jako je směrnice EU o jmenné evidenci cestujících, nařízení o Europolu a reforma ochrany údajů. Pravidelně by mělo docházet k přezkumu klíčových nástrojů^[7].

Program navrhuje několik dalších konkrétních opatření, jako je zřízení Evropského centra pro boj proti terorismu, zřízení fóra za účasti IT společností zaměřující se na zavádění nástrojů pro boj proti teroristické propagandě na internetu. EK rovněž usiluje o přistoupení k posílení právního rámce pro střelné zbraně. Komise se rovněž chystá uzavřít zastřešující dohodu mezi EU a USA o ochraně údajů. V rámci justiční spolupráce prosazuje přijetí návrhu na zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce, pro jehož ustanovení poskytuje legální bázi již článek 86 Smlouvy o fungování EU.

VIII. Migrace

Kroky k vytvoření společné azylové a migrační politiky EU a k bezprostřednímu řešení migrační krize představila Komise v květnu. A to prostřednictvím **Evropské agendy pro migraci**, ve které navrhuje okamžitá opatření a nový přístup oproti dosavadním politikám. Agenda představuje čtyři pilíře^[8] nového programu, dále navrhuje navýšení finanční pomoci na záchranu lidských životů (pro společné operace agentury Frontex), předložení návrhů na mechanismus přerozdělování osob a posílení a rozšíření mandátu agentury Frontex. Plán na reformu agentury měla Komise

^[6] Větší součinnost mezi agenturami EU, systematictější koordinace a plné využívání nástrojů, jako jsou např. společné vyšetřovací týmy.

^[7] Schengenský informační systém, Evropský informační systém rejstříků trestů (ECRIS) a Schengenský hraniční kodex.

^[8] Snižování atraktivity nelegální migrace, lepší správa a zabezpečení hranic, vznik společného evropského azylového systému, nová politika pro legální migraci.

dle agendy představit v prosinci. Dne 15. prosince vystoupil na plenárním zasedání EP místopředseda EK Frans Timmermans s návrhy na vytvoření evropské pohraniční a pobřežní stráže. Jejich vznik spadá také mezi hlavní [priority](#) nadcházejícího nizozemského předsednictví.

Pokrok v naplňování agendy byl dosažen již koncem května, kdy EK přijala první [návrhy](#) na zřízení mechanismu nouzové relokační 40 tisíc migrantů z Itálie a Řecka a doporučení na přesídlení 20 tisíc osob ze třetích zemí. Prováděcí balíček také představil akční plán EU proti pašování přistěhovalců, pokyny pro systematické snímání otisků prstů a brzké zahájení veřejné konzultace o budoucnosti směrnice o dobré kartě.

V září 2015 [předložila](#) EK další **komplexní balíček** návrhů rozšiřující počet relokovaných osob z Itálie, Řecka a nově Maďarska o 120 tisíc. Relokace bude probíhat dle závazného distribučního klíče. EK rovněž navrhla nařízení o vytvoření společného evropského seznamu bezpečných zemí původu, zvýšení efektivity návratové politiky a vytvoření svěřeneckého fondu pro Afriku disponující částkou 1,8 miliardy eur. Komise také zdvojnásobila mimořádnou finanční pomoc určenou nejvíce postiženým členským státům, a to z 25 milionů eur na 50 milionů eur. Další [soubor](#) prioritních opatření, jenž mají být přijata v následujících šesti měsících, pak předložila Komise koncem září.

Zástupci EK společně s tureckými představiteli vypracovali [návrh Akčního plánu pro spolupráci mezi EU a Tureckem](#) v oblasti migrační krize, navrhuje přijetí konkrétních opatření na obou stranách. Politickou podporu tento plán získal na pravidelném říjnovém zasedání Evropské rady. Koncem října došlo také k [setkání](#) s představiteli zemí západního Balkánu s cílem projednat rizika a jejich řešení v souvislosti s frekventovanou „balkánskou trasou“.

IX. EU na mezinárodní scéně

Potřebu silného postavení EU na mezinárodní scéně a tvorby koherentní zahraniční politiky ukazuje zejména dnešní znepokojivá situace na Ukrajině a Blízkém východě. EU se během prvního roku fungování Komise podařilo dosáhnout pokroku v jednání s konkrétními oblastmi či poskytnout finanční a humanitární pomoc postiženým státům. Důležitou roli sehrála EU v [případě Ukrajiny](#). Krátce po nástupu do úřadu EK [rozhodla](#) o navýšení humanitární pomoci Ukrajině. V prosinci proběhlo první zasedání Rady přidružení v rámci nové dohody o přidružení, v rámci níž byl uspořádán sedmnáctý summit EU-Ukrajina (duben 2015). V květnu 2015 podepsal místopředseda EK Valdis Dombrovskis s ukrajinskou ministryní financí [memorandum](#) určující podmínky půjček v rámci třetího programu evropské makrofinanční pomoci Kyjevu. Ukrajina tak může získat pomoc až ve výši 3,4 miliard eur, což je největší částka, kterou kdy unie poskytla nečlenské zemi.

Snahou EK bylo také dosažení dohody o zimních dodávkách plynu na Ukrajinu a přes její území dále do Evropy. V září Komise [zprostředkovala](#) jednání mezi oběma stranami, na němž bylo dosaženo dohody o dodávkách ruského plynu na Ukrajinu, která platí do konce března 2016. Dne 1. ledna 2016 vstoupuje v platnost dohoda o volném obchodu mezi EU a Ukrajinou.

Velkého pokroku [dosáhla](#) EU v případě jednání o **iránském jaderném odzbrojení**. V červenci 2015 uzavřel Írán po desetiletém vyjednávání dohodu o jeho mírové povaze s šesticí států v čele s místopředsedkyní EK a vysokou představitelkou Fredericou Mogherini. Dle [informací](#) ze září 2015 si EU drží postavení největšího světového dárce rozvojové a humanitární pomoci.^[9] Co se týká rozvoje v chudých oblastech, přijala EK v únoru 2015 [sdělení](#) na téma „**Globální partnerství pro vymýcení chudoby a udržitelný rozvoj po roce 2015**“, v němž představila postoj EU v souvislosti s přípravou konference v Addis Abebě (červenec 2015) a summitu OSN týkajícího se rozvojové agendy (září 2015).

EK společně s vysokou představitelkou dále v únoru 2015 [představily první komplexní strategii EU na řešení krizí v Sýrii a Iráku](#). V dubnu 2015 EK navrhla [nový společný akční plán k lidským právům a demokracii](#) na období 2015 – 2019. Aktivně působí EU také na [Balkáně](#), kde dopomohla k sjednání přelomové dohody mezi Bělehradem a Prištinou. Ústřední úlohu sehrála při zprostředkování dohody o ukončení politické a parlamentní krize v Makedonii. Koncem října byla také [podepsána stabilizační a asociační dohoda mezi EU a Kosovem](#). Ambicí EK bylo [posílení](#) EU v oblasti bezpečnosti a obrany. Z toho důvodu představila Komise, společně s vysokou představitelkou, zprávu o pokroku nastiňující vývoj v implementaci jejího sdělení o obraně. V této oblasti bude Mogherini dále pracovat na přípravě nové globální strategie EU pro zahraniční a bezpečnostní politiku, která by měla být předložena Evropské radě v červnu 2016.

X. Demokratická změna

Za účelem posílení transparentnosti zveřejnila Komise krátce po nástupu do úřadu [nová pravidla pro transparentnost](#), udělující všem lobbistům usilujícím o setkání s komisaři, členy kabinetům, či generálními řediteli povinnost zveřejňovat informace o schůzích. V únoru 2015 pak EK představila [plán](#) na zřízení povinného rejstříku transparentnosti EU, do kterého by měly být údaje ukládány.

V květnu 2015 [přijala](#) Komise svůj **ambiciózní program** sestávající z balíčku reforem podporujících otevřenost a transparentnost rozhodovacího procesu v EU a zlepšení právních předpisů. Naplňování cílů balíčku bude EK provádět společně s EP a Radou. Klíčovými prvky balíčku jsou: větší zapojení zúčastněných stran za účelem posílení transparentnosti, posílení Programu pro účelnost a účinnost právních předpisů (REFIT), lepší posuzování dopadů a kontroly kvality legislativních návrhů skrze výbor pro regulativní kontrolu a dosažení **interinstitucionální dohody** pro společný závazek institucí EU ke zlepšování právní úpravy do konce roku 2015.

Nastavení **úzkého partnerství s EP** představovalo další [cíl](#) nové EK. V průběhu prvního roku fungování docházelo k pravidelným schůzkám sboru komisařů s poslanci EP. Předseda rovněž několikrát vystoupil na plénu EP, komisaři se účastnili schůzí parlamentních výborů. Za účelem přiblížení EU evropským občanům došlo také k navázání nového partnerství s národními parlamenty. V rámci úsilí o posílení demokratické povahy EU Komise na základě údajů

^[9] V roce 2014 poskytla spolu se svými členskými státy pomoc v celkovém objemu 58,2 miliard eur.

ze [září](#) 2015 uspořádala 36 dialogů s unijními občany, jež se uskutečnily ve 23 členských státech. Debaty probíhaly na různá témata za účasti místopředsedů EK a komisařů, často doprovázených europoslanci.

Ve svých deseti politických [prioritách](#) se Komise zavázala k **přezkoumání právních předpisů upravujících povolování geneticky modifikovaných organismů (GMO)**. V dubnu 2015 Komise [prezentovala](#) sdělení, v němž dochází k jejich přezkumu společně s návrhem nařízení umožňující členským státům omezit nebo zakázat používání GMO v potravinách a krmivech na svém území.

3. Zhodnocení práce EK za první rok svého fungování

Počátkem listopadu provedl server [EurActiv](#) hodnocení stanovených priorit na základě dosaženého pokroku v jejich naplňování během prvního roku fungování Komise. Hodnocení provedli autoři téměř ve všech politických oblastech a výsledný pokrok ohodnotili známkou A (nejlepší) až F (nejhorší). Průměrná známka za **všechny sledované priority (celkem 7) byla C**.

Největšího pokroku bylo dle autorů dosaženo při naplňování následujících cílů – vznik energetické unie (B+), zejména díky představení strategie k jejímu vytvoření, a unie kapitálových trhů (B) a díky publikaci akčního plánu, jenž získal pozitivní ohlasy ze strany finanční komunity. Dobře hodnoceny byly také investiční plán pro Evropu (C) a strategie pro lepší regulaci (B-). V případě energetické unie se ukáže, zda bude schopna plně odpovídat jak na krizi na Ukrajině, tak na klimatické změny, na jejichž základě byla vytvořena. Plán na vytvoření kapitálových trhů prozatím jasně nespécifikuje, zda dojde ke snížení velké závislosti na financování unijních bank. Nevýhodou investičního plánu je dle autorů pouze třetinová účast členských států.

Průměrného pokroku bylo dosaženo v budování jednotného digitálního trhu (C). Přestože Komise vypracovala strategii k jeho vytvoření, nesplnila všechny vytyčené cíle včetně slibované publikace hodnotící pokrok v letošním a následujícím roce, jejíž vydání Komise odložila. Nejhůře pak autoři ohodnotili pokrok v oblasti zdravotnictví a sociálních záležitostí (F) a vyjednávání o Transatlantickém obchodním a investičním partnerství (D). V případě zdravotnictví a sociálních záležitostí představuje největší problém s pravidly pro označování alkoholu a doposud nepublikovaná strategie týkající se alkoholu. Vyjednávání o TTIP je dle autorů nadále zastíněno netransparentností a problémy s mechanismem řešení sporů mezi státem a investorem. Na přetrvávající problémy s transparentností vyjednávání poukazuje také [studie](#) analyzující proces posilování EP vypracovaná autory z Evropského univerzitního institutu ve Florencii. Dle autorů i přes úsilí EK o odstranění netransparentnosti v souvislosti s TTIP tato otázka nedále rezonuje mezi veřejností.

Nejen ve spojitosti s TTIP, ale obecně v souvislosti s fungováním EK, vyžaduje dle [kritiků](#) režim transparentnosti další reformu. I přesto, že nová pravidla, jež vstoupila v planost prosinci 2014, udělovala všem lobbistům usilujícím o setkání s komisaři, členy kabinetům, či vrchními úředníky povinnost zaregistrovat se v tzv. rejstříku transparentnosti EU. Zejména jeho cíl omezit tato setkání nebyl naplněn. Dle průzkumu webu integritywatch.eu a serveru Politico došlo během roku

fungování k více než 7 tisícům setkání s nejméně s 1800 organizacemi. Kritici tvrdí, že režim je nadále potřeba reformovat a rozšířit i na jiné instituce – EP a Radu. EK přislíbila přezkum pravidel a oznámení o budoucnosti transparentního režimu do konce letošního roku.

Mimo stanovené cíle hodnotili autoři také vypořádání se Komise se vzniklými krizemi a událostmi. Průměrného hodnocení se EK dočkala v souvislosti s řeckou krizí. Junckerovi se sice podařilo udržet Řecko v eurozóně, nedokázal nicméně zrušit úsporná opatření. Co se týká uprchlické krize, ocenili autoři Junckerovu snahu o nastolení změny v migrační politice. Co je mu však vytýkáno, je na povrch velmi výrazný nedostatek konsenzu a koordinace s Angelou Merkelovou. Negativně pak autoři hodnotí skandál „Luxleaks“, tedy podezření, že Lucembursko v minulosti provádělo daňové úniky.

Hodnocení práce Junckerovy EK provedl také server [Politico](#). Autoři kritizovali přehnaně optimistické hodnotící zprávy EK a zdrženlivost nad tématy jako je LuxLeaks či otázka řeckého referenda. Během prvního funkčního roku nedošlo dle autorů k předložení právních předpisů týkající se například unie kapitálových trhů či jednotného digitálního trhu. Co však autoři naopak ocenili, je identifikace správných priorit a reformovaná struktura sboru komisařů, která prozatím funguje dobře. Co lze dle autorů vytknout, je řešení řecké krize a skandál Luxleaks společně s pomalými reakcemi na uprchlickou krizi. Nejasnosti vzbuzuje Fond pro strategické investice, jehož dopady zatím nejsou odhadnutelné.

Další [kritika](#) přichází ze strany nevládních organizací. NGOs zaměřující se na ekologii a klima [\[10\]](#) kritizují Junckerův přístup a kroky v oblasti ochrany životního prostředí a klimatu, a označují působnost nové EK za „ztracený rok“ pro ochranu ŽP. EK by dle NGOs měla představit jasnější priority týkající se například udržitelného rozvoje s ohledem na životní prostředí, zdraví, zaměstnanost a prosperitu. EK dle organizací rovněž selhala v souvislosti s návrhem na dosažení cílů stanovených ve strategii pro rok 2030. Cíle týkající se obnovitelných zdrojů či energetické účinnosti jsou velmi slabé. Komise se však přesto místo na jejich úpravu či konkretizaci zaměřila na reformu obchodování s emisemi, které nadbytek emisí nijak neřeší. Komise by měla rovněž usilovat o zlepšení provádění předpisů na ochranu přírody. Kritika padla také na netransparentní jednání o dohodě TTIP, jež může mít velký vliv na globální změny klimatu a dopad na ŽP. Za prázdný slib označují NGOs také závazek na zlepšení demokratické zodpovědnosti ve schvalování GMO.

Naopak pozitivní [hodnocení](#) přinesl server Europost, kde autorka Maria Kolev hodnotí roční fungování Junckerovi Komise a poukazuje na odhodlání, pracovitost a úsilí naplňovat stanovené priority a důvěryhodnost instituce. Pozitivně hodnotí zejména představení investičního plánu pro Evropu a také kroky v dosažení energetické unie a vytvoření digitálního a kapitálového trhu unie. Autorka rovněž ocenila vynaložené úsilí EK na řešení řecké a migrační krize.

Evropská komise v čele s Jean-Claude Junckerem předložila během svého prvního roku fungování řadu konkrétních kroků, jež přispěly k pokroku ve stanovených politických prioritách.

[\[10\]](#) CEE Bankwatch Network, Climate Action Network Europe, European Environmental Bureau, Friends of the Earth Europe, Greenpeace and the Health and Environment Alliance.

V tomto ohledu lze skutečně ocenit pracovitost orgánu a úsilí reformovat potřebné oblasti za účelem přizpůsobení se současné situaci v EU a ve světě. Je nicméně problematické po roce fungování provést hodnocení cílů, jenž mají být postupně dosaženy během pětiletého mandátu. Představené akční plány a strategie často obsahující harmonogram přijetí jednotlivých opatření jsou dobrým startem na cestě k naplnění priorit EK. V tomto ohledu bude zajímavé hodnocení pracovního [programu](#) EK pro rok 2016, jenž Komise představila dne 27. října 2015. Následující rok by totiž Komise měla začít stavět na letos vybudovaných základech a tím přijmout konkrétní stanovená opatření.

© **Evropské hodnoty o.s. 2016**

Think-tank Evropské hodnoty je nevládní instituce, která prosazuje zvyšování politické kultury v České republice i na evropské úrovni.

Politikům předkládáme odborná doporučení a systematicky sledujeme a hodnotíme jejich práci. Za základní prvky vysoké politické kultury považujeme aktivní občany, zodpovědné politiky a soudržnou společnost, která sdílí hodnoty svobody a demokracie.

Od roku 2005 se jako nevládní nezisková organizace, která není spojena s žádnou politickou stranou, věnujeme výzkumné a vzdělávací činnosti. Vedle vydávání odborných publikací a komentářů pro média, pořádáme konference, semináře a školení pro odbornou i širší veřejnost. Na svých akcích zprostředkováváme dialog mezi politiky, odborníky, novináři, podnikateli i studenty.

POLITICKÁ KULTURA • ČESKO V EVROPSKÉ UNII • VNITŘNÍ BEZPEČNOST

THINK-TANK EVROPSKÉ HODNOTY

Vlkova 36, 130 00 Praha 3

info@evropskehodnoty.cz

www.evropskehodnoty.cz

facebook.com/Evropskehodnoty